

TÜRKİYE-UKRAYNA arasında "DIŞ TİCARET-TAŞIMACILIK" ve KARADENİZ BÖLGESİ'ne BAKIŞ

Karadeniz'in kıyıdaş ülkeleri olan Türkiye ile Ukrayna arasındaki ilişkilerin geneline baktığımızda; ilişkilerin iyi, fakat mevcut potansiyel ile karşılaştığımızda yetersiz olduğu görülmektedir.

İki ülke arasındaki ticaretin sürekli artan bir dinamığe sahip olmasına rağmen, yaklaşık 8,3 milyar US Doları bulan dış ticaret hacmimizin yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Türkiye Ukrayna'ya 2,2 milyar US Dolar ihracat gerçekleştirirken, Ukrayna'dan yaptığı ithalatın 6,1 milyar US Dolar olduğunu görmekteyiz.

Söz konusu ticaretin hangi taşıma modları ile yapıldığına baktığımızda, ülkemizden Ukrayna'ya yapılan ihracatın yaklaşık %79'unun denizyolu ile, %19'unun karayolu ile, %4'ünün diğer yollar ile yapıldığı görülürken, Ukrayna'dan ülkemize yapılan ihracatta ise, yaklaşık %97 oranında denizyolunun kullanıldığını görmek mümkündür.

Ticaretin yapısına baktığımızda ise; ülkemiz, Ukrayna'dan ağırlıklı olarak demir-çelik sanayi ürünleri, metal cevherleri, gübre, manganez, hububat, ayçiçeği tohumu ve doğal gaz ithal ederken, ülkemizden Ukrayna'ya en çok sebze meyve, plastik, sentetik, suni elyaf, tekstil ürünleri, tütün ve mamulleri, elektronik makine ve cihazlar ile şeker ve şeker mamulleri ihraç edilmekte olduğu görülmektedir.

Büyük çoğunluğu KOBİ niteliğinde olan Ukrayna'daki yaklaşık 210 Türk şirketi, ağırlıklı olarak gıda, temizlik malzemeleri, hazır giyim, orman ürünleri, maden ve metal ile inşaat ve inşaat malzemeleri alanlarında faaliyet göstermektedir.

İki ülke arasındaki ilişkilerin bir diğer önemli yanı ise; birlikte kurucu ülke olarak yer alınan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatıdır. Burada her iki ülkenin temel amacı, bölge ülkeleri ile işbirliği için uygun ortam oluşturmak, taraflar arasında mal ve hizmet ticaretinin artırılmasıdır.

Yine, Ukrayna ve Türkiye stratejik konumları itibari ile Asya ile Avrupa arasında birer köprü görevi görmektedirler. Bu özellikleri ile Dünya ticaret akışı açısından ulaşım koridorları üzerinde önemli noktalarda bulunmaktadırlar.

- Pan-Avrupa Ulaştırma Koridoru
- Asya Otoyol Şebekesi
- TRACECA Koridoru
- TRACECA aracılığı ile Trans-Avrupa Şebekesi(TEN)

olarak sıraladığımız koridorların, her iki ülke açısından ne kadar önemli olduğu bilinmektedir.

Bildiğiniz gibi Avrupa Birliği'nin yapmış olduğu coğrafi tanımda, Karadeniz bölgesindeki limanlar kısa mesafeli deniz yolu taşımacılığı sınırları içinde yer almaktadır.

Karadeniz ülkeleri arasında etkin bir ulaşım ağının oluşturulmasının, bölge ticaretini arttıracığı gibi, yatırımları ve buna bağlı olarak da istihdamları çoğaltacaktır. Bölgede ulaşım ağlarının etkili olabilmesi için, Ulaşım Koridorları içerisinde yer alınmalı, Ulusal otoyol ve demiryolu sistemleri kuvvetlendirilmeli, liman kapasiteleri artırılmalı, ferry ve RO-RO hatları ile liman servisleri geliştirilmeli, gümrük formaliteleri azaltılmalıdır.

Ülke olarak üzerinde çalıştığımız Karadeniz Halkası Programı'nda Türkiye olarak hedefimiz; Karadeniz'in 12 önemli liman noktası arasında, deniz yük taşımacılığında ortak bir sistem oluşturmaktır. Programın temelinde; Karadeniz' e kıyısı olan ülkeler arasında daha serbest ve işlevsel yük taşımacılığını, entegrasyonunu ve karayollarının yük taşımacılığındaki payını azaltmak yatmaktadır. Programa dahil olan ülkelerin demiryolu hatlarını Karadeniz kıyısından denizyolu yük taşımacılığına entegre etmeleri planlanmaktadır. Örneğin Ukrayna'da Kerç ve İliçeski limanları programa dahil edilen önemli noktalarıdır.

Konuşmamın son bölümünde; Ukrayna, Litvanya ve Belarus tarafından geliştirilen Karadenizi Dünya'ya açacak olan "Viking Projesi" ne değinmek istiyorum. Baltık Denizi'nden Karadeniz'e konteynırlar için kombine demiryolu taşımacılığını kapsayan projede Türkiye'nin Derince ve Samsun limanlarından, gemiyle Ukrayna'ya taşınacak yüklerin, buradan Viking trenine aktarılarak Balerus üzerinden Litvanya'ya, buradan da diğer ülkelere taşınması söz konusu olabilecektir. Ancak bu projenin hayata geçirilebilmesi için yoğun çaba gösterilmesi gerekmektedir.

Sonuç itibari ile Karadeniz kıyısında yer alan ülkeler olarak bizler, Dünya'da meydana gelen yeni ekonomik ve siyasi oluşumların vizyonunda, küresel ölçekte ortaya çıkan gelişmelerin sunduğu fırsatları iyi değerlendirmeliyiz. Bu bağlamda iki ülke arasındaki bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Şu ana kadar Ukrayna Türkiye arasında on şehir arasında işbirliği gerçekleştirilmiş, Odessa ve İstanbul, Kiev ve Ankara, Sumy ve Muğla gibi daha birçok şehirlerde gerçekleştirilen işbirliği örneklerini verebiliriz. Ekonomik işbirliği açısından söz konusu bağlantıların çok büyük faydalar sağlayacağı kuşkusuzdur.

Ancak bence, bütün bunlar tam olarak yeterli olmayıp, iki ülke arasındaki ticari ilişkiler daha da geliştirilerek ivme sağlanmalıdır.